

ÕPPE- JA KARJÄÄRINÕUSTAMISE PROGRAMMI VAHEHINDAMINE
Hindamisaruande tutvustus

Teemad

1

Hindamise eesmärk

2

Hindamise teostamine

3

Olulisemad analüüsi tulemused

4

Peamised soovitused

ÕKP on üks 9-st programmist, mis on koostatud EÕSi rakendamiseks.

Programmi eesmärk on tagada Eesti lastele ja noortele haridustugiteenused arendavaks võimetekohaseks õppimiseks ja karjäärivalikute tegemiseks.

Vahehindamise eesmärk:

- Hinnang ÕKP tegevuste **asjakohasuse, tulemuslikkuse, tõhususe, mõjususe ja jätkusuutlikkuse** kohta
- Hinnang erinevate sihtgruppide **rahulolu kohta teenuste kättesaadavuse ja kvaliteediga**. Hinnang selle kohta, kuidas **RL uus kontseptsioon on avaldanud mõju ÕK teenuste kättesaadavusele ja kvaliteedile**.
- **Soovitused**, kuidas programmi tegevuste elluviimist **veelgi tõhustada** (arendada või ümber kujundada) ning **tagada ÕKP tegevuste jätkusuutlikkus** ka pärast toetusperioodi lõppu.

Teemad

1

Hindamise eesmärk

2

Hindamise teostamine

3

Olulisemad analüüsi tulemused

4

Peamised soovitused

Vahehindamise teostamine

Teostamise periood: okt 2016 - mai 2017

Teostaja: Civitta Eesti AS, küsitluse viis läbi Norstat Eesti AS, välised eksperdid

Kasutatav metoodika:

Kvantitatiivne analüüs

- Statistilised andmed
- Küsitlused (4 tk)

Kvalitatiivne analüüs

- Dokumendianalüüs
- Küsitlused (4 tk)
- Intervjuud
- Fookusgrupid
- Seminar (indikaatorid)

Vahehindamise sihtrühmad

Tegevus	Sihtrühm
Ankeetküsitlus	<ul style="list-style-type: none">• Lapsed ja noored (alates III kooliaste)• Lapsevanemad• Haridusasutuste juhid, õpetajad, tugispetsialistid, koolide karjäärikoordinaatorid• Piirkondlike Rajaleidja keskuste töötajad
Intervjuud (11+3 tk)	<ul style="list-style-type: none">• Sissejuhatavad intervjuud• KOV-de spetsialistid/juhid (Hiiumaa, Ida-Virumaa- Jõhvi, Valgamaa, Tartu, Tallinn)• Haridustugiteenuste osutamise ja arendamisega seotud asutused (HTM, SoM, Innove, Töötukassa, Tartu Hiie Kool)• NEET noored (Töötukassa kliendid)
Indikaatorite seminar	<ul style="list-style-type: none">• Peamiselt haridustugiteenuste osutamise ja arendamisega seotud asutused (HTM, SoM, SA Innove, Töötukassa, RM)
Fookusgrupid (3 tk)	<ul style="list-style-type: none">• Piirkondlike Rajaleidja keskuste esindajad (teenuseosutajate nägemus)• Haridusasutuste (koolid, lasteaiad) esindajad (teenuseosutajate ja kasutajate nägemus)• Haridusvaldkonna eksperdid (alternatiivsed võimalused, mudelid, soovitusel teenuste edaspidiseks pakkumiseks)

Teemad

- 1 Hindamise eesmärk
- 2 Hindamise teostamine
- 3 Olulisemad analüüsi tulemused
- 4 Peamised soovitused

1. ÕKP ASJAKOHASUS JA VAJALIKKUS (KRITEERIUM: ASJAKOHASUS) - 1

PROGRAMM ON SISULISEST ASPEKTIST JA ÜLESEHITUSEST LÄHTUVALT PIGEM ASJAKOHANE, KUID EDASISE RAKENDAMISE KÄIGUS ON VÕIMALIK TEHA TEATAVAID MUUDATUSI, ET TEGEVUSED VASTAKSID VEELGI ENAM SIHTRÜHMAD VAJADUSTELE

- **Kõik programmi indikaatorid vastavad suuremal või vähemal määral SMART kriteeriumidele, kuid nende määratluses esineb teatud puudujääke** (nt ei mõõda ainult programmi panust, indikaatorite mõõtmiseks vajalike andmete kogumise/tõlgendamise metoodika ei ole alati selge, mõõdavad mitut aspekti korraga)
- **Programmi sekkumisloogika on üldjuhul arusaadav, selge kooskõla EÕSi ja ÜKP rakenduskava eesmärkidega**
- Võrreldes muude tegevustega omab vähem olulist rolli **I tasandi õppenõustamisteenuste vahendamine haridusasutustele RL poolt**
- Sihtrühmad peavad oluliseks **metoodiliste ja juhismaterjalide olemasolu ja kättesaadavaks tegemist** RL poolt, puudust tuntakse alusharidusele suunatud materjalidest

1. ÕKP ASJAKOHASUS JA VAJALIKKUS (KRITEERIUM: ASJAKOHASUS) - 2

- Sihtgruppide vajaduste analüüs näitas, et **valdkonnas esineb kitsaskohti, millega programm tänasel päeval otseselt ei tegele** (nt tugispetsialistide vähesus, vajadus täiendavate teenuste – pereteraapia, psühhiaatriline teenus – järele II tasandil). Programmi tegevused ei võimalda otseselt lahendada spetsialistide puudusest tulenevat probleemi
- Oluliseks peetakse **probleemide ennetamist**. Ühe olulise vajadusena nähakse haridusasutuste õpetajate teadmiste ja oskuste tõstmist töötamiseks hariduslike erivajadustega lastega (sh andekate lastega). Kuigi programmi tegevused on suunatud ka lapsevanemate nõustamisele ja teadlikkuse tõstmisele nõustamisteenustest, tuleks sellele veelgi enam tähelepanu pöörata
- Vajadust nähakse **täiendavate teenuste** (nt psühhiaatriline abi, pereteraapia) **kättesaadavuse suurendamise, veelgi suurema koostöö järele erinevate spetsialistide (meditsiini- ja sotsiaalvaldkonna) ja asutuste vahel** ning abiõpetajate kaasamise järele

2. ÕKP TULEMUSLIKKUS (KRITEERIUM: TULEMUSLIKKUS) - 1

VAHEHINDAMISE HETKEKS ON PROGRAMMI RAKENDAMINE OLNUD PIGEM TULEMUSLIK. ÕKP TULEMUSLIKKUST JA SEELÄBI HARIDUSTUGITEENUSTE KÄTTESAADAVUST ON OSALISELT MÕJUTANUD PROGRAMMIST SÕLTUMATUD TEGURID

- Vaatamata programmdokumendi heakskiitmise viibimisele on tänaseks programmi tegevused käivitunud ning **üldjuhul liigutakse seatud eesmärkide saavutamise suunas. Karjääriteenuste valdkonnaga seotud indikaatorite täitmine** oli programmi algusjärgus tagasihoidlikum
- Programmi rakendamise käigus on ilmnenu, et **lapsevanemad ja haridustöötajad vajavad kordades enam nõustamist** võrreldes programmi planeerimise käigus prognoositud nõustamise mahuga
- I tasandi **õppenõustamisteenuste vahendamine haridusasutustele ei ole õnnestunud plaanipäraselt** (haridusasutuste tagasihoidlik huvi teenuse vastu ning vastavate spetsialistide vähene kättesaadavus tööturul)

2. ÕKP TULEMUSLIKKUS (KRITEERIUM: TULEMUSLIKKUS) - 2

- **Õppenõustamisspetsialistide vähesus haridusasutustes** on tingitud nii haridusasutuste piiratud ressurssidest (puuduvad vajalikud vahendid ametikohtade loomiseks või konkurentsivõimelise töötasu maksmiseks) kui ka spetsialistide ameti vähesest väärtustamisest üldiselt
- Programm on panustanud oluliselt **haridustugiteenuste arendamise ja kvaliteedi tõusuga seatud eesmärgi saavutamisele**
- Teadlikkus RL teenustest on kasvanud haridusasutuste töötajate seas, **lapsevanemate ja kutsekoolide töötajate teavitamisele tuleks veelgi enam tähelepanu pöörata**
- Haridustugiteenuste osutamise tulemuslikkuse seisukohast on oluline ka **lapsevanemate aktiivne kaasamine nõustamisprotsessis**
- Lastele abi osutamisel on kitsaskohaks kujunenud **ligipääsu puudumine lapsega seotud andmetele ning riiklike süsteemide (nii rahastamise kui korraldusliku poole pealt) vähene paindlikkus** vajalike abistavate meetmete rakendamisel haridusasutustes

3. ÕPPENÕUSTAMIS- JA KARJÄÄRITEENUSTE KÄTTESAADAVUS JA KVALITEET ERINEVATE OSAPOOLTE VAATES (KRITERIUM: TULEMUSLIKKUS) - 1

SIHTRÜHMADE HINNANGUL ESINEB HARIDUSTUGITEENUSTE KÄTTESAADAVUSE JA KVALITEEDI TAGAMISEL NII I KUI II TASANDIL MITMEID KITSASKOHTI. KUIGI PROGRAMMI ÕPPENÕUSATAMISTEENUSTE OSUTAMISEGA SEOTUD INDIKAATORITE SIHTTASEMED ON SAAVUTATUD, EI OLE ÕPPENÕUSTAMISTEENUSED KÕIKIDELE SIHTRÜHMADELE VEEL KÄTTESAADAVAD

- Ligikaudu pooled küsitlusele vastanud koolide direktorid ja õppealajuhatajad leiavad, et nende **koolis ei ole võimalik pakkuda õppenõustamisteenuseid vajalikus mahus ja kvaliteedis** (õppenõustamisspetsialistide ametikohtade puudumine koolis, ressursside piiratus vajalike spetsialistide palkamiseks, täitmata ametikohad - ei leita spetsialisti). Probleemaatiliseim on **psühholoogilise ja logopeedilise abi** tagamine
- **Võimalus tellida I tasandi teenust** Rajaleidja keskuste vahendusel **ei ole koolide hinnangul märkimisväärselt panustanud** esmatasandi õppenõustamisteenuste kättesaadavuse parandamisele

3. ÕPPENÕUSTAMIS- JA KARJÄÄRITEENUSTE KÄTTESAADAVUS JA KVALITEET ERINEVATE OSAPOOLTE VAATES (KRITEERIUM: TULEMUSLIKKUS) - 2

- 40% logopeedilist (47% koolides, kus õppekeeleks on 'vene, eesti ja vene või muu') ning 29% eripedagoogilist nõustamist koolides pakkuvatest küsitlusele vastanud spetsialistidest tunnetavad, et **neil ei ole piisavalt teadmisi ja oskusi oma tööülesannete täitmiseks**
- Olulisemad takistused Rajaleidja teenuste kasutamisel on Rajaleidja **spetsialistide hõivatus ning keskuste asukohast tingitud ligipääsu probleemid** (kehv transpordiühendus)
- On oht, et **lapsevanemate kohati ebapiisava teadlikkuse tõttu** ei osata probleemidele tähelepanu pöörata, neid teadvustada ning vajadusel tuge küsida
- Lapsevanematele on kõige **sobivamaks** õppenõustamisteenuse osutamise asupaigaks **kool või koolieelne lasteasutus**. HEV-laste jaoks on aga oluline võimalus kohtuda spetsialistidega ka Rajaleidja keskuses
- Lapsevanematele on oluliseks kitsaskohaks **olemasoleva teabe killustatus eri allikate vahel**, mistõttu võtab vajaliku info leidmine kaua aega

3. ÖPPENÕUSTAMIS- JA KARJÄÄRITEENUSTE KÄTTESAADAVUS JA KVALITEET ERINEVATE OSAPOOLTE VAATES (KRITERIUM: TULEMUSLIKKUS) - 3

- Teenuse tagamine on kohati raskendatud siis, kui nõustamist vajavad **HEV-lapsed ja need, kelle suhtluskeel ei ole eesti keel**. Eriti keeruline on venekeelse logopeedilise teenuse tagamine.
- Koolide väärtustavad võrdlemisi kõrgelt RL poolt pakutavaid karjääriteenuseid, RL on neile selles oluline partner
- 40% küsitlusele vastanud lastest leidis, et nende **koolis ei räägita karjääriplaneerimisest ja sellega seoses valikute tegemisest piisavalt või üldse**. Karjääriõppe korraldamisega seotud ametikohta puudumine koolis, ressursside **piiratus vajaliku spetsialisti palkamiseks ning täitmata ametikoht** (ei leita spetsialisti) on peamised põhjused, miks ei paku koolid täna karjääriõpet vajalikus mahus ja kvaliteedis. Karjääriõppe tulemuslikumale korraldamisele aitaks kaasa teatud **kohustuslike osade lisamine õppekavasse**
- Kuna lisaks õpetajatele on õppimise ja elukutse valikute ning karjääriteenustega seotud teabe osas oluliseks infoallikaks lastele ja noortele ka **perekond, sõbrad ja klassikaaslased**, ei sõltu karjäärivalikud ja otsused ainult programmi raames pakutavatest karjääriteenustest

4. ÕKP RAKENDAMISE KORRALDUS JA TÕHUSUS (KRITERIUM: TÕHUSUS) - 1

PROGRAMMI TEGEVUSI ON SENI ELLU VIIDUD VÕRDLEMISI PLAANIPÄRASELT JA TÕHUSALT (RESSURSSSE EFEKTIIVSELT KASUTADES)

- Õppenõustamis- ja karjääriteenuste integreerimine ehk koondamise ühte keskusesse on tuntavalt panustanud **haridustugiteenuste kvaliteedi tõusu** – teenuseid pakutakse kõikides maakondades vastavalt väljatöötatud standarditele, keskuste õppenõustamisspetsialistid on valdavalt tööl täiskohaga
- Oluliseks eduteguriks on olnud **Rajaleidja keskuste süsteemi paindlikkus** – teenuste kättesaadavust on tõhustanud RL spetsialistide võimalus asendada üksteist ja vajadusel nõustada teiste maakondade kliente
- Sihtrühmade hinnangul on positiivne, et **suur osa vajalikest teenustest on kättesaadavad ühest asukohast**
- **Oodatust vähesemal määral** on programmi raames olnud **karjääri- ja õppenõustamisteenuste omavahelist lõimimist**

4. ÕKP RAKENDAMISE KORRALDUS JA TÕHUSUS (KRITEERIUM: TÕHUSUS) - 2

- Programmi raames pakutava nõustamismudeli (II tasand) mõningane puudus on asjaolu, et see **võimaldab haridusasutustel suunata juhtumid**, mille lahendamiseks on esmatasandil tegelikult vajalikud teadmised ja ressurss olemas, **teisele tasandile**, suurendades nii Rajaleidja töötajate koormust ning seeläbi vähendades teenuste kättesaadavust keerulisemate juhtumite puhul
- Programmi ressursside kasutamisele on **ebasoodsalt mõjunud programmi rakendamiseks kasutatav kombinatsioon kahest rahastuskeemist** (erinev aruandlus, planeerimistsüklid on põhjustanud liigset administratiivset koormust)
- Inim- ja rahalisi ressursse on tulnud suunata ka nende ülesannete täitmiseks (I tasandi teenused), **mis ei ole osa programmist**
- Teatavat ebatõhusust on põhjustanud **probleemid info liikumises**. Vajadust nähti **nõustamiskomisjonide töö kiirendamise järele**

5. ÕPPENÕUSTAMIS- JA KARJÄÄRITEENUSTE OSUTAMISE JÄTKUSUUTLIKKUS (KRITEERIUM: JÄTKUSUUTSLIKKUS) - 1

TÄNASTE PROGRAMMI TEGEVUSTE JA TULEMUSTE JÄTKUSUUTLIKKUS ON HETKEL VEEL EBASELGE. VAHEHINDAMISE RAAMES EI OLNUD VÕIMALIK ANDA LÕPLIKKU HINNANGUT PLANEERITUD TEGEVUSTE KOHTA PROGRAMMI TULEMUSTE SÄILITAMISEKS JA TEENUSTEGA JÄTKAMISEKS

- **Jätkusuutlikkuse plaan, sh teenuste rakendamise mudel peale programmiperioodi lõppu on alles väljatöötamisel**
- **Tegevuste programmipõhise rahastamise võib välja tuua kui ühe olulise jätkusuutlikkust mõjutava riski**
- **Jätkusuutlikkuse probleemi süvendab ka kohati ebapiisav koostöö eri valdkonna spetsialistide vahel (nt tervishoiuvaldkonnaga), sealhulgas ebatõhus infovahetus ning kitsaskohad I tasandi teenuste kättesaadavuse tagamisel.**
- **Jätkusuutlikkuse probleemi leevendab tõenäoliselt teataval määral riigi plaan toetada täiendava rahastamisega kohalikke omavalitsusi tugispetsialistide kättesaadavuse tagamisel alates 2018. aastast**

5. ÕPPENÕUSTAMIS- JA KARJÄÄRITEENUSTE OSUTAMISE JÄTKUSUUTLIKKUS (KRITEERIUM: JÄTKUSUUTSLIKKUS) - 2

- Nii haridusasutuste, lapsevanemate kui ka Rajaleidja keskuste hinnangul peaksid õppenõustamisteenused ning karjääriõpe olema sihtrühmadele kättesaadavad **eeskätt haridusasutustes kohapeal**
- Eri osapooltel (KOVid, haridusasutused, Rajaleidja keskused) on valdavalt ootus, et **riik jätkaks üldplaanis tänasel kujul Rajaleidja süsteemiga**, kuid ühtlasi on Rajaleidja süsteemil üksjagu paranemisruumi
- Haridustugiteenuste pakkumine **tervisekeskustes** võimaldaks tõenäoliselt rohkem kokkupuudet ja koostööd tervisevaldkonna spetsialistidega. Õppenõustamis- ja karjääriteenuste tervisekeskustesse koondamine võib aga tekitada tõrget ja ebamugavustunnet teenuste kasutamisel
- Hindamise käigus toodi korduvalt erinevate osapoolte poolt välja, et **ainukoolid kui kompetentsikeskused peaksid tulevikus kindlasti jääma**
- Hindamise käigus seati kahtluse alla, **kas karjäärinõustamise kaks tahku (hariduse ja tööturuga seonduv info) peavad olema eri asutustes**. Siiski tuleb arvestada, et täna on koolide valmisolek noortele karjäärituge pakkuda väga erinev.

6. ÕKP MÕJUD (KRITERIUM: MÕJUSUS)

KUNA ÕKP RAKENDAMINE ALLES KESTAB, LÄHEB MÕJUDE AVALDUMISEKS VEEL AEGA

- Kuigi programmi rakendamisega seotud EÕSi mõjuindikaatorite sihttasemed on liikunud positiivsete muutuste suunas, on **ÕKP mõju suurust valdkondlike kõrgemate eesmärkide täitmisel keeruline määratleda**, kuna nende saavutamist mõjutavad ka muud seotud programmid ja välised tegurid
- Laste ja noorte õppetegevuse ja karjäärivalikute toetamine läbi haridustugiteenuste osutamise loob kindlasti eeldused, et nende haridustee ei katkeks (**ÕKP arvestatav panus koolist väljalangevuse vähendamisele**)
- Nii koolitöötajad kui Rajaleidja keskuste töötajad hindavad **noorte õpi- ja karjäärivalikute toetamisel kõige kõrgemalt just enda organisatsiooni rolli**. Lisaks koolile ja Rajaleidja keskustele omavad teatavat rolli ka noortekeskused, Noorte Tugila ja Töötukassa
- Lisaks programmi tegevustele on **palju muid tegureid**, mis avaldavad mõju noorte karjäärivalikutele (nt perekond, sõbrad, tuttavad, erinevad haridusasutuste poolt rakendatavad meetmed nagu töövarjupäev, ettevõtete ja kutseõppeasutuste külastused, ametitutvustused koolides jms)

Teemad

- 1 Hindamise eesmärk
- 2 Hindamise teostamine
- 3 Olulisemad analüüsi tulemused
- 4 Peamised soovitused

Probleem/teema	Soovitused
I Indikaatorite määratluses esineb puudujääke	<ul style="list-style-type: none"> • Lisada teatud indikaatoritele täpsustused, mida/kuidas mõõdetakse • Kaaluda ÕKP kontekstis loobumist indikaatorist, mis ei anna piisavalt täpset infot programmi tegevuste panuse kohta • Töötada välja instrument, kuidas ja millistelt sihtgruppideelt uurida haridustugiteenuste kättesaadavust
II Tugispetsialistide vähene kättesaadavus	<ul style="list-style-type: none"> • Kaardistada tugispetsialistide (logopeedid, psühholoogid, eripedagoogid) vähese kättesaadavuse täpsed põhjused, rakendada asjakohaseid meetmeid (nt suurendada vastuvõttu ülikoolides vajalikele erialadele, tagada tugispetsialistidele konkurentsivõimeline töötasu, viia haridusasutustes palgakorraldus kooskõlla töötajate vastutuse ja ülesannete keerukusega) • Koondada tugispetsialistid KOVide alla, kes vastavalt vajadusele teenindavad haridusasutusi. Suuremates koolides võiksid tugispetsialistid, samuti HEVKO ametikoht olla osa kooli personalist. Vajaduspõhine abiõpetajate arvu tagamine koolides aitaks vähendada ka tugispetsialistide koormust. • Pöörata enam tähelepanu selgitustöö tegemisele koolijuhtide ja koolipidajate seas haridustugiteenuste olemusest ja rolli olulisusest laste ja noorte toetamisel • Tagada vene keelt rääkivate spetsialistide olemasolu RL-s (spetsialistid võivad paikneda suuremates linnades, kuid nende abi peavad saama kasutada ka teiste piirkondade Rajaleidja keskused)

Probleem/teema	Soovitused
<p>III HEV-õpilaste osakaal õpilaskonnast on kasvutrendis. Ühe olulise vajadusena nähakse haridusasutuste õpetajate teadmiste ja oskuste tõstmist töötamaks HEV lastega</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tugevdamiseks õpetajate ettevalmistust HEV-lastega töötamiseks, on soovitatav juba õpetajate baaskoolitusse pöimida rohkem kursuseid, mille tulemusena suureneks nende teadmised ja oskused HEV-lastega abistamiseks. • Pöörata enam tähelepanu selliste koolituste läbiviimisele, mis aitaksid Rajaleidja spetsialistidel tulemuslikumalt nõustada HEV-lapsi (nt HEV laste karjäärinõustamine). Samuti võimaldada rohkem valdkonnaspetsiifilisi koolitusi (nt keerulisemate juhtumitega toimetulek) ning jätkata kervisioonide läbiviimisega. • Peale programmi lõppemist on väga oluline jätkata koostööd ainukoolidega, mis annaksid koordineeritult nõu puudega seotud spetsiifilistes küsimustes.
<p>IV Lapsevanemate ebapiisav teadlikkus (sh probleemide eitamine)/ ebapiisav nõustamisressurss lasteaedades</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Varajane märkamine ja probleemidega tegelemine on probleemide ennetamise seisukohast väga oluline. Selleks on oluline tõsta lapsevanemate teadlikkust ja suurendada nõustamisressurssi lasteaedades. Varajase märkamise seisukohast on vaja täiendavalt koolitada (nt eripedagoogika valdkonnas) neid (õpetajaid, lasteaiaõpetajaid), kes lastega igapäevaselt kõige enam kokku puutuvad. • Pöörata enam tähelepanu õppenõustamis- ja nendega seonduvate teenuste (nt rehabilitatsiooniteenused, psühhiaatriateenused, pereteraapia) info paremale olemasolu tagamisele ja koondamisele, et lapsevanemal oleks lihtsam vajalikku infot leida.

Probleem/teema	Soovitused
<p>V Liigne bürokraatia, süsteemi jäikus (Nõustamiskomisjonide otsused viibivad, tänane rahastussüsteem on liiga jäik)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kaaluda võimalusi nõustamisprotsessi tõhustamiseks (nt seotud teenuste lähestikku toomine, bürokraatia vähendamine jms). • Kaaluda üleriigilise nõustamiskomisjoni kaotamist ning selle tänaste funktsioonide viimist maakondlike (RL) nõustamiskomisjonide tasandile • Kaaluda rahastussüsteemi paindlikumaks muutmist (nõustamiskomisjoni poolt soovitatud meetmete rakendamiseks- väikeklass, üks-ühele õpe)
<p>VI Koolid ei paku täna karjääriõpet vajalikus mahus ja kvaliteedis</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kaaluda rohkem kohustuslike elementide (nt karjääriõpe kui kohustuslik õppeaine, ettevõtete, kutseõppeasutuste külastamine) lisamist karjääriõppe korraldamisse koolides • Kaaluda karjäärikoordinaatori ametikoha loomist koolides ja selle riiklikku kaasfinantseerimist • Individuaalne karjäärinõustamine võiks toimuda vajaduspõhiselt ehk pöörata tähelepanu rohkem nendele lastele ja noortele, kes seda soovivad ja enam vajavad (nt HEV-lapsed) • Programmi lõppemisel on oluline, et karjääriteenuste osutamisel oleks kaetud nii õppimise kui tööturuga seotud teemavaldkonnad.

Probleem/teema	Soovitused
<p>VII Piiratud ligipääs lapsega (juhtumiga) seonduvatele andmetele/ ebapiisav koostöö ja infovahetus spetsialistide vahel</p>	<ul style="list-style-type: none"> Töötada välja ühtne andmebaas (või siduda olemasolevad andmebaasid), kuhu on koondatud lapse (juhtumiga) seotud teave (nt asjakohane meditsiiniline teave; teenused, mida lapsele on osutatud; meetmed, mida lapse toetamisel rakendatud) ning tagada sellele juurdepääs juhtumiga tegelevatele osapooltele
<p>VIII Lapsed, kelle hariduslik erivajadus on seotud andekusega, ei saa piisavalt tähelepanu</p>	<ul style="list-style-type: none"> Programmi raames võiks pöörata enam tähelepanu andekate laste vajadustele ning suunata enam ressursse nendega tegelemiseks (nt koolitada selles osas haridusasutuste töötajaid, koostada juhendmaterjale)

Probleem/teema	Soovitused
<p>IX Probleemid jätkusuutlikkuse tagamisel</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Töötada välja õppenõustamis- ja karjääriteenuste jätkusuutliku pakkumise plaan (sh kuidas toimub vajadusel II tasandi tugiteenuste rahastamine peale käesoleva programmiperioodi lõppu) koostöös teenuste osutamisega seotud osapoolte esindajatega. Kaaluda selleks väljapakutud võimalusi lähtudes haridustugiteenuste hetkeolukorra, soovitud olukorra ja võimalike lahenduste kaardistusest (vt peatükk 3.5.2; Lisa 8) • Jõustada haridustugiteenuste pakkumist (kättesaadavust, kvaliteeti) esmatasandil (haridusasutustes) • Jätkata III tasandil teenuste arendamise, spetsialistide koolitamise, juhendmaterjalide väljatöötamise ja levitamise. Vajadusel lisada järelevalve roll teenuste osutamise üle esmatasandil, sh pakkuda supervisiooni, kovichiooni) • Tugevdada koostööd ja infovahetust eri valdkondade (õppenõustamine, tervishoid, sotsisaalvaldkond) spetsialistide vahel, et programmi lõppedes oleks tagatud laste toetamiseks vajalike teenuste pakkumise jätkusuutlikkus

Hindamise meeskond tänab kõiki küsitlustele vastanuid, intervjuudel ja fookusgruppides osalenuid, kes andsid suure panuse hindamise läbiviimisesse!

CIVITTA

Estonia - Latvia - Lithuania - Belarus – Russia – Ukraine – Moldova

www.civitta.com